

ADVIES Nr 10 / 2002 van 28 februari 2002

O. Ref. : 10 / EV/02/001

BETREFT : Advies betreffende de machtigingsaanvraag m.b.t. de mededeling van niet-gecodeerde sociale gegevens van persoonlijke aard door de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid aan het Nationaal Instituut voor de Statistiek in het kader van de algemene socio-economische enquête 2001.

De Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer,

Gelet op de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens;

Gelet op de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid, inzonderheid op artikel 44;

Gelet op het verslag van Mevr. Diane Mintjens,

Brengt op 28 februari 2002 het volgend advies uit:

I. Inleiding

Op de vergadering van het Toezichtscmité van de Kruispuntbank voor de Sociale Zekerheid van 5 februari 2002 werd een machtigingsaanvraag m.b.t. de mededeling van niet-gecodeerde sociale gegevens van persoonlijke aard door de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid (hierna: KSZ) aan het Nationaal Instituut voor de Statistiek (hierna: NIS) in het kader van de algemene socio-economische enquête 2001 besproken.

Immers, de Ministerraad heeft beslist om in de toekomst het houden van socio-economische enquêtes te beperken en zo veel mogelijk gebruik te maken van de informatie die zich in verschillende geïnformatiseerde gegevensbanken bevindt, waaronder deze van de Sociale Zekerheid. Deze informatie dient door het NIS te worden verwerkt.

Rekening houdend met de draagwijdte van deze aanvraag, werd beslist om, met toepassing van artikel 44 van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid, de beslissing hierover uit te stellen en het dossier eerst voor advies voor te leggen aan de Commissie.

De Commissie wenst er de aandacht op te vestigen dat zij de gegrondheid van de aanvraag niet betwist, evenmin als de noodzaak van de verzameling van een aantal gegevens die relevant zijn voor het wetenschappelijk onderzoek. Zij wenst er evenwel over te waken dat de fundamentele rechten van de betrokkenen gerespecteerd worden bij een dergelijke gegevensverzameling.

II. Inhoud van de machtigingsaanvraag

Op 1 oktober vond de laatste socio-economische enquête plaats, waarbij de burgers via een enquêteformulier exhaustief werden ondervraagd.

De Minister van Economie werd gemachtigd om alternatieven uit te werken die het verzamelen van gegevens uit administratieve databanken mogelijk maakt, zodat de bevolking niet meer op dergelijke exhaustieve wijze dient bevroegd te worden, en een aanzienlijke vereenvoudiging kan worden doorgevoerd.

In dat kader verzoekt het NIS de Kruispuntbank en de socialezekerheidsinstellingen om de mededeling van niet-gecodeerde sociale gegevens van persoonlijke aard betreffende alle personen woonachtig in België en opgenomen in het Rijksregister van de natuurlijke personen.

Alhoewel niet duidelijk gespecificeerd, kan men in de aanvraag 2 luiken onderscheiden.

Eenzijds wenst het NIS een aantal welbepaalde gegevens te bekomen met betrekking tot de periode oktober tot december 2001, teneinde deze gegevens op individueel niveau te koppelen aan de antwoorden verkregen d.m.v. de formulieren ingevuld n.a.v. van de socio-economische enquête 2001. Deze gegevens verkregen via het formulier, zullen, ter aanvulling of ter controle vervolledigd worden. Het gaat o.m. om gegevens m.b.t. werkgever, arbeidsstelsel, sector, uitkeringen.

Anderzijds wenst het NIS een machtiging te bekomen teneinde in de toekomst, op eender welk moment bepaalde gegevens te verkrijgen die verwerkt worden in de databestanden van de Sociale Zekerheid. Eventueel zou hiervoor jaarlijks een aanvraag worden gedaan.

Uit de aanvraag blijkt nog dat men naar de toekomst toe, de verkregen persoonsgegevens, of minstens een deel ervan, op permanente wijze wil bijwerken en continu beschikbaar houden, zodat op regelmatige basis aangepaste tabellen kunnen geproduceerd worden.

De gegevens worden gebruikt met het Rijksregisternummer als identifiant, zodat ze gekoppeld kunnen worden aan de gegevens uit het formulier, of verkregen uit andere bronnen.

Volgens het NIS is een dergelijke gegevensverwerking niet onderworpen aan de WVP.

III. Bespreking

---

1. Vraagstuk met betrekking tot de toepasselijkheid van de wet van 8 december 1992 ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten aanzien van de verwerking van persoonsgegevens

De programmawet van 2 januari 2002 houdende sociale, budgettaire en andere bepalingen heeft bij artikel 21 wijzigingen aangebracht aan artikel 9 van de wet van 4 juli 1962 betreffende de openbare statistiek.

Zowel uit de bepalingen van dit nieuwe artikel, als uit de voorbereidende werken m.b.t. dit artikel (de Memorie van Toelichting) blijkt dat de wetgever, zich bewust van het wetsconflict dat er bestond tussen de wet van 4 juli 1962 m.b.t. de openbare statistiek en diverse andere wetgevingen, waaronder deze van 8 december 1992 tot de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, in deze materie uitdrukkelijk beslist heeft om de eerste wetgeving te laten primeren op de anderen.

Hieruit volgt dat, met betrekking tot de openbare statistiek, ingevolge de wens van de wetgever, de wet van 8 december 1992 niet van toepassing is.

Deze vaststelling, hoe spijtig ook, kan er de Commissie niet van weerhouden om de naleving van de essentiële beginselen van de bescherming van het privé-leven te beoordelen. Deze naleving vloeit voort uit de internationale teksten waardoor ons land gebonden is, zoals meer bepaald artikel 8 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, waarvan de directe werking door ons Hof van cassatie werd erkend, de Richtlijn nr 95/46/EG van het Europees Parlement en de Raad van 24 oktober 1995 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens¹, het Verdrag nr 108 van 28 januari 1981 van de Raad van Europa tot bescherming van personen ten opzichte van de geautomatiseerde verwerkingen van persoonsgegevens en de aanbeveling nr. R(97) 18 van 30 september 1997 van het Comité van Ministers van de Raad van Europa.

Hieruit volgt dat de verwerkingen van het NIS het finaliteitsprincipe, het proportionaliteitsprincipe, de transparantie en kennisgeving naar de betrokkenen toe dienen na te leven, zowel ten aanzien van de aanvraag voor het verkrijgen van gegevens over de periode oktober – december 2001, als voor het opvragen van gegevens naar de toekomst toe.

2. Finaliteitsprincipe

Volgens dit principe mogen gegevens slechts verwerkt worden voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden.

De aandacht wordt er op gevestigd dat de doeleinden waarvoor de gegevens dienen te worden verwerkt, uitdrukkelijk dienen te worden opgenomen in een wet.

---

¹ De Commissie vestigt de aandacht op de theorie van de directe werking van Europese richtlijnen in interne rechtorde, zoals bevestigd in het bijzonder in de zaken RATTI (C148/78), COSTANZO (C103/88), KERAFINA en VIOKTIMATIKI (C 134/91 en C 135/91).

3. Proportionaliteitsbeginsel

Dit principe houdt in dat uitgaande van de doeleinden, de verwerkte gegevens toereikend, ter zake dienend en niet overmatig mogen zijn.

De proportionaliteit kan evenwel slechts getoetst worden, uitgaande van de doeleinden, zodat deze eerst duidelijk dienen omschreven te worden, en zodat daarna ieder verwerkt gegeven op zijn proportionaliteit kan getoetst worden.

4. Transparantie en kennisgeving

Het transparantiebeginsel kan worden vertaald door het voorzien in een uitgebreide kennisgeving ten behoeve van de personen wiens gegevens verwerkt worden.

In dat verband merkt de Commissie op dat er in het begeleidend schrijven, gevoegd bij de formulieren van de enquête van 2001, volgende informatie verleend wordt:

“Om de bescherming van uw persoonlijke levenssfeer te verzekeren ... worden uw antwoorden anoniem behandeld. De verwijzing naar het Rijksregisternummer wordt gebruikt om na te gaan wie al dan niet heeft geantwoord, maar zal nooit gebruikt worden bij het registreren van individuele gegevens.”

Daarbij wordt nog verwezen naar artikel 10 van het KB van 1 oktober 2001 tot organisatie van de algemene socio-economische enquête 2001: “Na registratie van het antwoord worden de identificatiegegevens gescheiden en krijgt elk formulier een willekeurig nummer.”

Indien men nu bijkomende gegevens wenst te verkrijgen, en te koppelen met de bestaande gegevens, waarbij het Rijksregisternummer gebruikt wordt als identifiant, in tegenstrijd tot de eerder gedane kennisgeving, dan is er minstens sprake van een onvoldoende, dan wel foutieve kennisgeving.

De Commissie dringt er sterk op aan dat er een volledige transparantie van de verwerkingen bij het NIS in acht genomen wordt ten aanzien van de burgers, en dit bij voorkeur via een zo ruim mogelijke verspreiding van informatie. Dit houdt onder meer in dat ook gemeld wordt aan de burgers uit welke databestanden het NIS haar gegevens verkrijgt, en op welke wijze zij deze gegevens verder verwerkt.

5. Beveiligingsmaatregelen

Bescherming van het privé-leven houdt tevens een degelijke beveiliging van de verwerkte gegevens in, als waarborg tegen ongewenste verspreiding van de gegevens.

De Commissie meent dat gezien de aard van de te beveiligen gegevens, de potentiële risico's, en de draagwijdte van de aanvraag tot het bekomen van de gegevens, er strenge veiligheidsmaatregelen genomen moeten worden, zowel tijdens de overdracht van de gegevens, als bij de latere verwerking ervan.

Zij merkt op dat er in de machtigingsaanvraag op geen enkele wijze wordt aangegeven welke maatregelen ter beveiliging worden genomen. Een dergelijke leemte doet vrezen dat er geen specifieke beveiligingsmaatregelen werden genomen.

6. Proportionaliteit van de permanente bijwerking.

Uit de aanvraag blijkt dat men op permanente wijze gegevens uit de gegevensbanken wenst te ontvangen, teneinde de bestaande gegevens aan te passen. Dit leidt tot een gigantische database met een massa bijgewerkte gegevens, en dit met betrekking tot alle Belgische onderdanen.

De Commissie meent dat een dergelijke gegevensverzameling, zonder de vereiste wettelijke garanties met betrekking tot de bescherming van de persoonlijke levenssfeer niet ernstig is.

Een dergelijke gegevensverzameling is trouwens niet proportioneel met het beoogde doel. Dit principe van proportionaliteit houdt in dat men moet trachten zijn (wettelijk) doel te bereiken op een wijze die de minste schending van de persoonlijke levenssfeer van de betrokkenen inhoudt. Een opvraging op geregelde tijdstippen (bv. iedere 5 of 10 jaar) of een opvraging op basis van steekproeven zou meer tegemoet komen aan dit principe.

7. Artikel 23 van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid

De Commissie vestigt de aandacht op alinea 2 van artikel 23 van vermelde wet, dat bepaalt dat de instellingen van Sociale Zekerheid gehouden zijn om de vertrouwelijkheid van de door hen verwerkte gegevens te garanderen.

Artikel 23 paragraaf 2:

“Wanneer deze personen mededeling hebben bekomen van sociale gegevens van persoonlijke aard, mogen ze daarover slechts beschikken gedurende de tijd nodig voor de toepassing van de sociale zekerheid en zijn ze ertoe gehouden maatregelen te treffen om het vertrouwelijk karakter van de gegevens te verzekeren en om ervoor te zorgen dat ze uitsluitend worden aangewend voor de doeleinden vastgelegd door of krachtens deze wet of voor het vervullen van hun wettelijke verplichtingen.”

Paragraaf 3 voorziet in een verwerking van anonieme gegevens onder andere voor het opmaken van statistieken:

“De Koning kan bepalen in welke gevallen, onder welke voorwaarden en volgens welke modaliteiten de tot anonieme informatie verwerkte sociale gegevens van persoonlijke aard na de tijd nodig voor de toepassing van de sociale zekerheid mogen worden bewaard in het belang van het historisch of wetenschappelijk onderzoek of voor het opmaken van statistieken.”

De Commissie vestigt er de aandacht op dat er bijgevolg bepaalde regels dienen nageleefd te worden teneinde de gegevens te kunnen overmaken voor statistische doeleinden.

IV. Conclusie

De Commissie wenst hierbij een conclusie uit te brengen op 2 vlakken.

Ten eerste wenst zij de aandacht te vestigen op de vraag of de machtigingsaanvraag voldoet aan de vereisten van artikel 23 van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid?

Ten tweede, en meer in het algemeen, dringt de Commissie er op aan dat er eerst een wettelijk kader geschepd wordt binnen het welke het NIS haar onderzoeken kan uitvoeren, en waarbij een adequate bescherming van de persoonsgegevens wordt uitgewerkt.

De Commissie meent dat hiermee kan tegemoet gekomen worden aan de wens van de Ministerraad om een alternatief uit te werken voor de verzameling van gegevens m.b.t. de socio-economische enquêtes bij de burgers zelf.

Tenslotte dringt de Commissie er op aan dat deze wetgeving haar eerst ter advies wordt voorgelegd.

OM DEZE REDENEN,

Brengt de Commissie een negatief advies uit met betrekking tot de machtigingsaanvraag besproken op het Toezichtscomité van 5 februari 2002.

De secretaris,

De voorzitter,

(get.) B. HAVELANGE

(get.) P. THOMAS